

Kaskö stads plan för småbarnspedagogik

Godkänd vid bildningsnämndens sammanträde 17.1.2019

Innehåll

Grunderna för planen för småbarnspedagogik	3
Småbarnspedagogiken i Kaskö	5
Uppgörande av Kaskö stads plan för småbarnspedagogik.....	6
Mångprofessionellt samarbete inom Kaskö stads småbarnspedagogik	6
Stöd för barnets utveckling och lärande	8
Samarbete med vårdnadshavarna	12
Barnets plan för småbarnspedagogik	15
Specialdrag i Kaskö stads småbarnspedagogik.....	17
Litet daghem i liten stad	17
Tvåspråkighet (implementering av tvåspråkig småbarnspedagogik)	17
Havet, skogen och naturen finns nära och är viktiga	17
Småbarnspedagogikens värdegrund.....	18
Hur lär sig barnet? (synen på lärande).....	19
Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård.....	20
Mångsidig kompetens	20
Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken.....	22
Lärmiljöer inom Kaskö småbarnspedagogik	24
Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogik.....	25
Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande	28
Pedagogisk dokumentation inom Kaskö småbarnspedagogik.....	29
Lärområden	29
Språkens rika värld.....	32
Mina många uttrycksformer.....	34
Jag och vår gemenskap	35
Jag utforskar min omgivning	37
Jag växer, rör på mig och utvecklas.....	38
Preciseringar gällande språk och kultur	39
Småbarnspedagogik på två språk.....	40
Utvärdering och utveckling av verksamheten inom Kaskö småbarnspedagogik.....	42

Grunderna för planen för småbarnspedagogik

Grunderna för planen för småbarnspedagogik är en nationell föreskrift. Kaskö stads plan för småbarnspedagogiken utarbetas och småbarnspedagogiken genomförs i enlighet med denna föreskrift. Beredningen av grunderna för planen för småbarnspedagogik styrs framför allt av lagen om småbarnspedagogik, som föreskriver om barnets rätt till småbarnspedagogik och om målen för småbarnspedagogiken. Förskoleundervisningen styrs av föreskriften om grunderna för förskoleundervisningen. Grunderna för planen för småbarnspedagogik har som uppdrag att stödja och styra hur småbarnspedagogiken ordnas, genomförs och utvecklas. Grunderna för planen för småbarnspedagogik ska bidra till att verksamheten håller hög kvalitet och genomförs på lika grunder i hela landet.

Planen för småbarnspedagogik är en helhet som omfattar tre nivåer. Den består av de nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik, de lokala planerna för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik.

Vad är småbarnspedagogik?

Småbarnspedagogik ges vanligast på daghem eller i familjedagvård och den är en del av det finländska utbildningssystemet. Småbarnspedagogikens uppdrag är att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnens helhetsmässiga uppväxt, utveckling och lärande. Vårdnadshavarna bär det primära ansvaret för sina barns fostran. Småbarnspedagogiken stöder och kompletterar hemmens fostrande uppdrag och bidrar till barnens välbefinnande.

Barnet har rätt till småbarnspedagogik. Småbarnspedagogiken stöder också vårdnadshavarna i det fostrande arbetet och möjliggör att de kan delta i arbetslivet eller studier.

Kommunen är skyldig att ordna småbarnspedagogik i den omfattning och i sådan form som behovet i kommunen förutsätter. Kommunen ska i den utsträckning som motsvarar behovet inom småbarnspedagogiken ha tillgång till tjänster av en speciallärare inom småbarnspedagogik. Småbarnspedagogiken ska utvecklas enligt principen om inkludering. Alla barn ska, oberoende av till exempel behov av stöd, handikapp eller kulturell bakgrund, ha möjlighet att delta i den gemensamma småbarnspedagogiska verksamheten.

Enligt lagen om småbarnspedagogik är syftet med småbarnspedagogiken att

- 1) hos varje barn främja en helhetsmässig uppväxt, utveckling, hälsa och ett helhetsmässigt välbefinnande i enlighet med barnets ålder och utveckling,
- 2) stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet,
- 3) ordna mångsidig pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i barns lek, rörelse, konst och kulturtradition samt ge barnet möjligheter till positiva upplevelser av lärande,
- 4) säkerställa en småbarnspedagogisk miljö som är utvecklande, främjar lärande och är hälsosam och trygg,
- 5) trygga ett verksamhets sätt som respekterar barnet och så bestående förhållanden som möjligt för växelverkan mellan barnet och personalen inom småbarnspedagogiken,
- 6) erbjuda alla barn likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogik, främja likabehandling och jämställdhet samt ge färdigheter att förstå och respektera den allmänna kulturtraditionen samt vars och ens språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund,
- 7) identifiera barnets individuella behov av stöd och, när det uppkommit behov av stöd, ordna ett ändamålsenligt stöd inom småbarnspedagogiken, vid behov i form av mångprofessionellt samarbete,
- 8) utveckla barnets förmåga till samverkan och växelverkan, främja barnets förmåga att delta i kamratgruppen samt vägleda barnet mot ett etiskt ansvarstagande och hållbart handlings sätt, respekt för andra människor och samhällsmedlemskap,
- 9) säkerställa barnets möjligheter att få delta i och påverka sådana angelägenheter som berör barnet självt,
- 10) i samverkan med barnet och dess föräldrar eller andra vårdnadshavare främja en harmonisk utveckling hos barnet och dess holistiska välbefinnande samt stödja barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare i fostringsarbetet.

Småbarnspedagogiken i Kaskö

I Kaskö erbjuds småbarnspedagogik i daghemmet Ankaret med 40 platser samt i ett familjedagvårdshem. Kaskö stads plan för småbarnspedagogik gäller **både för daghems- och familjedagvård**. Småbarnspedagogik verkställs i Kaskö i daghemmet Ankaret både på finska och på svenska. I familjedagvården ges småbarnspedagogiken på finska. Daghemmet erbjuder naturligt språkbad och t.ex. under sångstunder sjunger man både finsk- och svenskspråkiga sånger.

Småbarnspedagogik ordnas i Kaskö under de tider som föräldrarna behöver. I regel är daghemmet öppet kl. 6.30 – 16.30. Skiftvård (kvällar, nätter, veckslut samt söcken- och andra helger) ordnas vid behov för barn som behöver det p.g.a. att föräldrar eller vårdnadshavare arbetar eller studerar. Ansökan till småbarnspedagogik returneras till daghemmet. Om föräldrarna inte är i arbete, är företagare eller studerar, har barnet möjlighet att få småbarnspedagogik i daghemmet 20 timmar i veckan. Barn som behöver det ska få småbarnspedagogik som heldagsvård, när det behövs med tanke på barnets utveckling eller behov av stöd eller på grund av familjens omständigheter eller om det annars är förenligt med barnets bästa. I daghemmet ges även lagstadgad förskoleundervisning för sexåringar på finska och på svenska. Ansökan till förskoleundervisning görs på en särskild blankett.

Daghemmet Ankaret	Familjedagvård
Musslorna för 1-3 åringar (12 platser) Bläckfiskarna för 3-5-åringar (24 platser) Merihevoset finskspråkig förskolegrupp Delfinerna svenskspråkig förskolegrupp Dessutom morgonvård för skolelever till kl. 9.	4 heldagsbarn (över 25t/vecka) Familjedagvården verkar i familjedagvårdarnas hem.

Inledning av småbarnspedagogik

Samarbetet med föräldrarna är särskilt viktigt när barnet börjar i småbarnspedagogiken. Med personalen och i synnerhet daghemmets föreståndare kan man diskutera om vilken verksamhetsform (daghem, familjedagvård) som är det bästa alternativet för barnet. Föräldrarnas önskemål hörs. Familjedagvården är hemlik och strävan är att styra dit barn som är under 3 år och som behöver heldagsvård. Vården ges på finska. Föräldrar har också möjlighet att bekanta sig med både daghemmet och familjedagvården. Inledningen av småbarnspedagogik planeras alltid tillsammans med föräldrarna. Strävan är att barnet bekantar sig med småbarnspedagogiken i ca fem dagar innan den egentliga vården inleds. Inledningsvis är barnet på plats tillsammans med en förälder, sedan stannar barnet kvar ensam en stund och slutligen en lite längre tid. Under denna period är det viktigt att barnets individualitet beaktas.

Uppgörande av Kaskö stads plan för småbarnspedagogik

Kaskö stads plan för småbarnspedagogik är uppgjord på både finska och svenska. I uppgörandet av planen för småbarnspedagogik har deltagit daghemmets samt familjedagvårdens personal. Under en gemensam planeringsdag har personalen fört fram sina tankar i synnerhet om särdrag och verksamhetsprinciper som gäller småbarnspedagogiken i Kaskö. Med familjedagvårdaren har fokuserats i synnerhet på saker som gäller familjedagvård. Man har gått igenom planen med personalen, som fått framföra kommentarer om den. I fortsättningen är strävan att precisera och utvärdera alla punkter.

Föräldrarna har getts möjlighet att framföra synpunkter om småbarnsfostran vid daghemmets föräldrakväll hösten 2018. Inom familjedagvården gjordes våren 2019 en enkät där föräldrarna fick ge respons och framföra sina önskemål.

Under verksamhetsåret 2018-2019 utvecklar vi barnens delaktighet i småbarnspedagogiken och därefter utvecklar vi planen för småbarnspedagogik så, att barnens åsikter, önskemål och tankar syns allt mer i planen. Man har bett om respons av barnen i november 2018.

Kaskö stads plan för småbarnspedagogik har gjorts i enlighet med anvisningarna i de riksomfattande grunderna för plan för småbarnspedagogik. Planen innehåller dock inte alla detaljer som finns med i den riksomfattande planen, utan man har plockat med en sammanfattning av de viktigaste punkterna och tillagt lokala detaljer. Detta för att göra Kaskös egen plan så lättöverskådlig och läslig som möjligt. Den riksomfattande planen för småbarnspedagogik (godkänd 19.12.2018) finns bakom följande länk https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetusuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus/perusteet

Mångprofessionellt samarbete inom Kaskö stads småbarnspedagogik

Samarbete med förskoleundervisning och grundundervisning

Vid uppgörandet av Kaskö stads plan för småbarnspedagogik har förskoleundervisningen och grundundervisningen inom Kaskö ekonomiska region beaktats. Dessa planer har uppgjorts i samarbete med Kristinestads stad och Bötom kommun. Planen för småbarnspedagogik har uppgjorts i nära samarbete med representanter för förskoleundervisningen och likaså har man med representanter för grundundervisningen säkerställt kontinuiteten från småbarnspedagogik till grundundervisning. Största delen av barnen övergår från daghemmets Bläckfiskarna-gruppen till förskoleundervisning, som ges i daghemmet. Kaskö finskspråkiga och svenskspråkiga skola och daghemmet fungerar i fysisk närhet av varandra och samarbetet mellan personalen fungerar lätt och ledigt. Vid uppgörandet av Kaskö stads plan för småbarnspedagogik har man också beaktat de bägge skolornas egna planer för läsåret 2018-2019. Då barnen övergår från förskoleundervisningen till skolan finns ett visst tillvägagångssätt i anslutning till dataöverföring. Daghemmets föreståndare hör till elevvårdens styrgrupp.

Samarbete med social- och hälsovårdens sakkunniga samt andra samarbetsparter

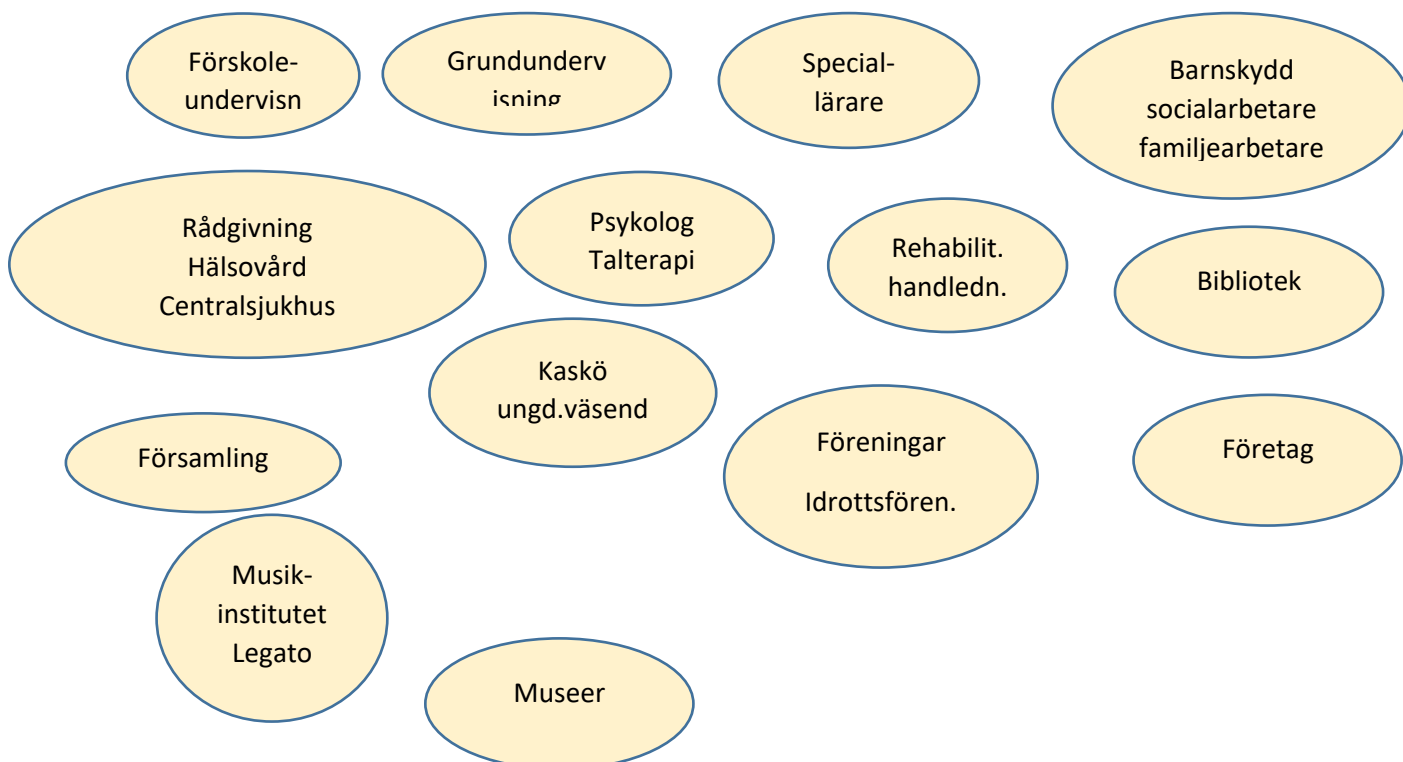
Inom småbarnspedagogiken har vi samarbete med rådgivningen, barnskyddet samt övriga aktörer inom hälsovården och socialservicen. Samarbetets betydelse accentueras när det hos någon i ledet väcks oro gällande barnets utveckling eller välbefinnande eller när stöd för barnet planeras och ordnas. I Kaskö samlas regelbundet ett småbarnsteam med bildningsdirektören, grundtrygghetsdirektören, daghemmets föreståndare, småbarnspedagogikens speciallärare, talterapeut, psykolog, hälsovårdare, familje- och socialarbetaren. Teamet kommer överens om gemensamma verksamhetsprinciper, bl.a. gällande psykologi- eller talterapeuttjänster, man kan konsultera problem som gäller barn och främja välbefinnande i anslutning till barn i skolåldern. Teamets mål är att kartlägga tjänster enligt modellen för tidigt ingripande och göra en mångprofessionell bedömning av servicebehovet. Dessutom fördjupas personalens kunskaper och nätverksskapande. Kaskö stads plan för småbarnspedagogik har behandlats i småbarnsteamet och alla aktörer har haft möjlighet att kommentera planen.

I barnets omfattande hälsogranskning ingår småbarnspedagogikens personals uppskattning om hur barnen under skolåldern klarar sig samt om deras välbefinnande. Detta görs alltid med föräldrarnas tillstånd. Småbarnspedagogikens personal kan per telefon be om konsulteringshjälp i samband med barnens sjukdomar o. dyl.

Vid uppgörandet av planen har beaktats K5-områdets välfärdsplan för barn och unga.

http://www.kviisi.fi/attachments/article/427/FINAL_Lasten_ja_nuorten_suunnitelma.pdf samt K5-områdets integrationsprogram för åren 2017-2020. <https://docplayer.fi/104715533-K5-alueen-maahanmuuttajien-kotouttamisohjelma.html>

Samarbetsparter inom småbarnspedagogiken i Kaskö:

Stöd för barnets utveckling och lärande

I småbarnspedagogiken ska barnets utveckling och lärande stödjas på ett sätt som motsvarar barnets behov. Genom tillräckligt tidigt och rätt riktat stöd kan man främja barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Samtidigt kan man förebygga problem och förhindra att problemen växer och blir allt mer komplexa. För barnet är det viktigt att stödet ges kontinuerligt och konsekvent under tiden i småbarnspedagogiken och då barnet börjar i förskoleundervisningen.

Stödet ska ordnas utgående från barnets styrkor och behov av stöd för utveckling och lärande. Stödet för utveckling och lärande ska omfatta såväl lösningar som möter barnens individuella behov som lösningar som berör hela gruppen och lärmiljöerna. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska personalen se till att alla barn känner sig accepterade som individer och som medlemmar i gruppen. Genom att uppmuntra barnet och ge barnet möjligheter att lyckas stöds utvecklingen av barnets positiva självbild.

Småbarnspedagogiken ska genomföras enligt principen om inkludering. Inkludering betyder att stödet för barnets utveckling och lärande ska ordnas som en del av den dagliga småbarnspedagogiska verksamheten. Stödet ska i första hand ges genom olika flexibla arrangemang i barnets egen daghems- eller familjedagvårdsgrupp. Stödet kan med hänsyn till barnets bästa också ordnas delvis eller helt i en särskild grupp. I samråd med vårdnadshavaren kan man också komma överens om att barnet flyttar till regelbunden småbarnspedagogisk verksamhet på ett daghem för att få det stöd som barnet behöver.

För ett barn på daghem eller i familjedagvård ska behovet av stöd antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. I planen antecknas ansvars- och arbetsfördelningen när det gäller stödet för barnets utveckling och lärande samt stödåtgärderna och hur de ska genomföras och utvärderas.

Samarbete med barnet, vårdnadshavaren och andra sakkunniga i samband med stöd

Samarbetet med vårdnadshavaren är särskilt viktigt då barnet har behov av stöd. Vårdnadshavaren ska kontaktas genast om det framgår att ett barn har utmaningar i anslutning till sin utveckling eller sitt lärande eller om personalen känner oro för barnets välbefinnande. Möjligheten att få stöd, de centrala principerna för stöd, det överenskomna stödet och hur stödformerna ska genomföras ska diskuteras med vårdnadshavaren. Barnet ska delta i samarbetet på ett ändamålsenligt sätt och i enlighet med sin ålder och utveckling. Vårdnadshavaren ska ges information om hur barnets ärenden behandlas, hur uppgifter fås och lämnas ut samt om sekretessrelaterade frågor. Målen med stödet nås bäst när alla parter deltar i samarbetet. Med hänsyn till barnets bästa ska barnet inom den småbarnspedagogiska verksamheten få det stöd

barnet behöver för sin utveckling och sitt lärande, även om vårdnadshavaren inte förbinder sig att samarbeta.

Samarbete mellan barnet, vårdnadshavaren, läraren inom småbarnspedagogiken, specialläraren inom småbarnspedagogiken och den övriga personalen inom småbarnspedagogiken är viktigt för att barnets behov av stöd ska identifieras samt när stödet planeras, genomförs och utvärderas. Hela personalen ska i enlighet med sin utbildning, sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde observera behovet av stöd och ge det stöd som behövs.

Sakkunniga inom social- och hälsovården ska vid behov delta i planeringen, genomförandet och utvärderingen av barnets stöd. Barnet kan även få stöd genom andra tjänster för barn och familjer, till exempel barnrådgivningen, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor eller handikappservicen. Det är viktigt att de lokala tjänsterna för barn och familjer utgör en ändamålsenlig helhet då stödet för barnet ordnas.

Det mångprofessionella samarbetet ska utgå från barnets bästa. Med barnrådgivningen, barnskyddet, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor och annan socialservice ska man komma överens om samarbetsrutinerna och principerna när ett barns ärende behandlas eller i situationer som kräver myndigheters ingripande. Mångprofessionellt samarbete ska i första hand ordnas med vårdnadshavarens samtycke. Bestämmelserna om sekretess och utbyte av uppgifter ska följas i samarbetet.

Småbarnspedagogisk verksamhet ordnas också inom den specialiserade sjukvården. Genom samarbete mellan småbarnspedagogiska tjänster och sjukhuset eller inrättningen i fråga ska kontinuiteten i småbarnspedagogiken säkerställas med hänsyn till barnets hälsa och kondition. Det är särskilt viktigt att barnet kan bibehålla trygga mänskliga relationer.

Svårt handikappade och sjuka barn kan behöva förlängd läroplikt. Beslut om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan läroplikten börjar. Barnets vårdnadshavare ska i god tid få information om hur den förlängda läroplikten ordnas i praktiken. I grunderna för förskoleundervisningens läroplan föreskrivs om beslut i anknytning till förlängd läroplikt och olika alternativ att ordna förlängd läroplikt.

Stödarrangemang inom småbarnspedagogiken

Stödet inom småbarnspedagogiken kan omfatta pedagogiska och strukturella arrangemang och andra arrangemang som stödjer välbefinnandet. Den första åtgärden är att granska arbetsätten och lärmiljöerna och hur de lämpar sig för barnet. Utifrån granskningen görs en bedömning av om en ändring av arbetsätten och lärmiljöerna kunde leda till bättre pedagogiska lösningar för barnet. Bedömningen och planeringen av stödet baserar sig på en tillräckligt mångprofessionell sakkunskap. Barnet kan behöva endast lite stöd under en kort tid. Då kan det räcka med enskilda stödformer eller arrangemang för att påverka situationen så snabbt och på ett så tidigt stadium som möjligt. En del barn behöver omfattande och regelbundet stöd eller flera stödformer som kompletterar varandra samtidigt. För att stödja barnets utveckling, lärande och välbefinnande ska

man kontinuerligt observera, dokumentera och bedöma barnets behov av stöd och hur stödåtgärderna inverkar och räcker till.

Olika pedagogiska arrangemang och arbetssätt som stöder alla barn

- * högklassig småbarnsfostran, som stöder barnets utveckling, lärande och välbefinnande
- * Systematisk differentiering av verksamheten, flexibel gruppindelning och anpassning av lärmiljöerna
- * En tydlig dagordning och rytm i de dagliga aktiviteterna
- * Kontinuerlig observation och dokumentering

Pedagogiska specialarrangemang

- * arbetssätten och lärmiljöerna ska anpassas efter barnets individuella behov
- * stöd av en speciallärare inom småbarnspedagogiken, som antingen konsulteras eller är tillgänglig periodvis
- * individuell handledning
- * tolknings- och biträdestjänster
- * särskilda hjälpmedel och digitala verktyg
- * användning av tecken och bilder eller annat stöd för språket och kommunikationen

Strukturella lösningar

- * att minska antalet barn i gruppen och att vidta åtgärder som gäller personaldimensioneringen eller personalstrukturen.

Andra arrangemang som stöder välbefinnandet

- * handledning och konsultation av sakkunniga inom social- och hälsovården.

Då barnets behov av stöd beror på gravt handikapp, svår sjukdom, gravt försenad utveckling eller då behovet av stöd anknyter till den socioemotionella utvecklingen behöver barnet i allmänhet kontinuerligt och individuellt stöd på heltid. Barnet kan ha svårigheter inom flera områden eller ett mycket stort behov av stöd inom ett visst område. Barnets stöd för utveckling och lärande i barngruppen förutsätter planering, specialkompetens och eventuellt olika slags arrangemang eller hjälpmedel. Barnet behöver hjälp för att komma till rätta i gruppen, en differentierad verksamhet och tid för att träna grundläggande färdigheter. Det kan förutsätta utveckling av personalens specialpedagogiska kompetens eller sjukvårdskompetens eller mångprofessionellt samarbete med sakkunniga inom social- och hälsovården.

Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd

Barnets behov av stöd, stödåtgärderna och hur de ska genomföras samt ansvars- och arbetsfördelningen när det gäller stödet ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Läraren inom småbarnspedagogik och/eller specialläraren inom småbarnspedagogik ansvarar för att göra upp och utvärdera planen i samarbete med den övriga personalen och barnets

vårdnadshavare. När planen görs upp och utvärderas ska vårdnadshavarens och barnets delaktighet stödjas. Barnets åsikt ska klarläggas och beaktas då planen görs upp och utvärderas.

Stödet ska utvärderas och planen ska granskas minst en gång om året. Stödets inverkan ska utvärderas regelbundet och planen ska ändras vid behov. Hur målen för verksamheten har uppnåtts ska antecknas i planen och målen ska ändras så att de motsvarar det nya behovet. Om behovet av stöd och stödåtgärderna har upphört ska detta antecknas i planen. En bedömning av barnets behov av stöd görs också alltid då barnet börjar i förskoleundervisningen. I grunderna för förskoleundervisningens läroplan föreskrivs om stöd för barnets växande och lärande för barn i förskoleundervisningen.

Då ett barn får stöd för sin utveckling och sitt lärande ska det i barnets plan för småbarnspedagogik antecknas följande:

Pedagogiska och strukturella lösningar

- lösningar som gäller lärmiljöerna
- lösningar angående personaldimensioneringen och gruppstrukturen
- lösningar i anslutning till barnets stöd, till exempel differentiering av verksamheten, individuell handledning, smågruppsverksamhet eller användning av tecken och bilder
- tolknings- och biträdestjänster samt användning av hjälpmedel.

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- samarbetet med barnet och vårdnadshavaren
- ansvarsfördelningen när det gäller hur barnets stöd genomförs
- tjänsterna som tillhandahålls av specialister, till exempel speciallärare inom småbarnspedagogik
- handledningen och konsultationen av sakkunniga inom social- och hälsovården
- eventuella transportarrangemang och vem som ansvarar för dem.

Uppföljning och utvärdering av stödet

- uppföljningen av hur målen har nåtts
- utvärderingen av stödåtgärdernas effekt och tidpunkterna för utvärderingen.

Praxis för utveckling och lärande inom Kaskö stads småbarnspedagogik

Uppdaterade planer för småbarnspedagogik; i planerna skrivs vid behov in stödet för barnets utveckling och lärande.

Stöd i tidigt skede, dvs. barnet stöds i ett så tidigt skede som möjligt inom sin egen grupp.

När någonting ger anledning till oro tas saken upp med föräldrarna. Öppenhet och konfidentialitet i samarbetet.

Om du som förälder känner oro gällande ditt barn ska du modigt berätta om det för daghemmets personal och vi kan tillsammans fundera på hur vi ska framskrida i saken.

Samarbete och diskussion mellan daghemmets anställda.

Mångprofessionellt samarbete och stöd

- * Finsk- och svenskspråkiga speciallärare inom småbarnspedagogik regelbundet vid daghemmet.
- * Konsultationshjälp och kartläggning av tjänster i småbarnsteamet.
- * Barnrådgivning
- * Psykologens tjänster
- * Talterapeutjänster

Tvåspråkighet och mångkulturalism beaktas.

Utvärderingspraxis

- * Åt alla barn under 3 år görs RÄVEN-tester (bedömning av tal- och språkutveckling)
- * Förskolstest. Barnets skolmognad granskas och lärandet stöds.

Samarbete med vårdnadshavarna

Samarbetet med vårdnadshavarna spelar en viktig roll inom småbarnspedagogiken. Målet med samarbetet är att vårdnadshavarna och personalen ska förbinda sig till att tillsammans främja att barnen växer, utvecklas och lär sig på ett sunt och tryggt sätt. Vårdnadshavarna bär det primära ansvaret för sina barns fostran. Småbarnspedagogiken stöder och kompletterar hemmens fostrande uppdrag och bidrar till barnens välbefinnande. Samarbetet när det gäller det fostrande arbetet ska bygga på förtroende, jämlik kommunikation och ömsesidig respekt.

Det är viktigt att personalen och vårdnadshavarna utbyter information om barnens dagliga upplevelser. Det är också viktigt med uppmuntrande meddelanden som beskriver barnets utveckling och lärande i positiva ordalag. Vårdnadshavarens och personalens iakttagelser av och diskussioner om barnets dag skapar förutsättningarna för att trygga barnets välbefinnande som

helhet. Om daghemmets verksamhet ges information antingen på anslagstavlor eller genom veckoprogram som delas ut till hemmen. Daghemmet har egna facebook-sidor, där man berättas om daghemmets verksamhet på allmän nivå. Familjedagvårdaren träffar alla föräldrar dagligen och informerar om saker genom diskussioner. Dessutom har familjedagvårdaren egna facebook-sidor där hon berättar om verksamheten.

För varje barn uppgörs en plan för småbarnspedagogik och utgående från den planeras gruppens verksamhet. Om detta berättas mera i punkten *barnets plan för småbarnspedagogik*. Det är till nytta om föräldrarna berättar för småbarnsfostrans personal om de upplever oro för barnet, barnets uppväxt och utveckling, eller om det i barnets liv har skett någonting som kan påverka barnets beteende.

För uppgörande av planen för småbarnspedagogik bads föräldrarna vid föräldraträffen hösten 2018 ge respons om daghemmets verksamhet. Personalen erhöll speciellt mycket positiv respons, men det fanns också saker som borde utvecklas. Föräldrarnas önskemål gällande utvecklingsmål beaktas i denna plan för småbarnspedagogik. Föräldrarna bes årligen om respons gällande verksamheten även i fortsättningen.

Positiva saker i daghemmet	Vad borde utvecklas?
<p>Bra "tanter". Känns att man alltid är välkommen med barnet.</p> <p>Alla i personalen är snälla mot barnen, som om barnen vore deras egna.</p> <p>Trevlig personal.</p> <p>Underbara skötare.</p> <p>Ni gör ert bästa för att våra barn ska trivas i daghemmet och barnet kommer dit gärna.</p> <p>Alldeles fantastisk personal.</p> <p>Tillräckligt med personal.</p> <p>Barnen tycker om att komma till daghemmet. Barnet tycker om att vara på daghemmet.</p> <p>Barnen verkar vara nöjda.</p> <p>Barnen kommer glada till daghemmet varje dag.</p> <p>Kaksikielisyy. Tvåspråkighet.</p>	<p>Personalbristen</p> <p>Oro över personalbristen.</p> <p>När man kommer för att hämta barnet vore det trevligt om personalen skulle berätta om hur barnets dag gått. Ibland verkar personalen ha bråttom.</p> <p>Det vore viktigt att EN skötare på lilla sidan alltid i början skulle ta emot ett nytt barn.</p> <p>Ibland känns det som om familjer behandlas olika. Vissa hälsar man knappt, för vissa fjäskar man.</p> <p>Hälsosam mat.</p> <p>Matens smaklighet, kvalitet och variation.</p> <p>Kanske informationen.</p> <p>Nya ordentliga utrymmen saknas mycket</p> <p>Lekplats utomhus.</p> <p>Ett stort minus till alla som inte följer trafikmärket "förbjuden körriktning" bredvid</p>

Bra verksamhet	daghemmet.
Inget socker-kampanjen Att man i. o. m. sockerkampanjen tog i bruk policyn att inga godsaker tas med till daghemmet under födelsedagar. Ingripande i hygien	

Daghemmets verksamhet och specialdrag		Poäng givna av föräldrarna
Kaksikielisyys	Tvåspråkighet	21
Hyvät tavat, käyttäytyminen	Bra vanor, uppförande	19
Tunnetaidot	Sociala färdigheter	18
Käden taidot, askartelu	Handarbete, pyssel	17
Liikunta	Motorik, gymnastik	16
Metsä ja luonto	Skogen och naturen	14
Ilmaisu/Esiintyminen	Uttrycka sig/Uppträda	13
Musiikki	Musik	13
Kirjat, lukeminen	Böcker, läsning	12
Eri kulttuurit	Olika kulturer	7
Tutustuminen Kaskisiin	Bekanta sig med Kaskö	6
Leikkiminen	Fri lek	6
Tieto- ja viestintäteknologia	Mediakunskap	1

Dessutom skrev föräldrarna små brev till daghemsbarnen vid föräldramötet. Dessa läses upp för barnen i samband med sångstunder.

Barnets plan för småbarnspedagogik

Ett barn som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet har enligt lagen om småbarnspedagogik rätt till systematisk och målinriktad fostran, undervisning och vård. För att uppfylla detta ska en plan för småbarnspedagogik utarbetas för varje barn på ett daghem eller i familjedagvård.

Barnets plan för småbarnspedagogik ska utarbetas då barnet börjar på daghem eller i familjedagvård. Processen med barnets plan för småbarnspedagogik omfattar olika skeden. I processen deltar de personer som ansvarar för barnets undervisning, fostran och vård, tillsammans med vårdnadshavaren och barnet. Vid daghemmen ansvarar en person som har behörighet som lärare inom småbarnspedagogik för att barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas och utvärderas. Kompetensen hos en socionom inom småbarnspedagogik kan användas i synnerhet när det gäller barnens och familjernas kunskaper om servicesystemet. Speciallärare inom småbarnspedagogik deltar i bedömningen av barnets behov av stöd, stödåtgärder eller genomförandet av dem efter behov. Sakkunskapen hos en lärare inom småbarnspedagogik kan användas då en plan utarbetas för ett barn i familjedagvård.

De mål som anges i barnets plan för småbarnspedagogik ska beskriva hur man med den pedagogiska verksamheten stöder barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Målen som beskrivs i barnens planer ska beaktas då verksamheten i barngruppen planeras och genomförs samt då lärmiljöerna och verksamhetskulturen utvecklas. Barnets åsikt och önskemål ska klarläggas och beaktas i processen med barnets plan för småbarnspedagogik. Personalen har ansvar för att hitta lämpliga sätt att klarlägga barnets perspektiv.

Då barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas är det viktigt att känna till barnets kunnande, styrkor, intresseområden och individuella behov. Det är viktigt att vårdnadshavarens och personalens iakttagelser och uppfattningar om barnets utveckling och lärande samt förmåga att fungera i grupp beaktas i barnets plan. Planen ska också beakta barnets språkliga, kulturella och åskådningmässiga bakgrund. Då planen utarbetas eller uppdateras ska man använda sig av barnets eventuella tidigare plan för småbarnspedagogik och av pedagogisk dokumentation. De mål som anges i barnets plan för småbarnspedagogik ska beskriva hur man med den pedagogiska verksamheten stöder barnets utveckling, lärande och välbefinnande.

I barnets plan för småbarnspedagogik ska man ange barnets eventuella stöd för utveckling och lärande och hur stödet ska genomföras. Om barnet har en långvarig sjukdom som kräver läkemedelsbehandling ska en plan för läkemedelsbehandling göras upp inom hälso- och sjukvården. I den mån uppgifterna i planen för läkemedelsbehandling är nödvändiga för att ordna småbarnspedagogik ska de antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Sakkunniga och andra parter som stöder barnets utveckling och lärande deltar vid behov i utarbetandet av planen.

Genomförandet av barnets plan för småbarnspedagogik samt behovet av stöd, hur väl stödet räcker till och hur ändamålsenligt det är ska utvärderas och planen ska ses över minst en gång om året. Planen ska dock granskas alltid då barnets behov kräver det. Initiativet till att granska planen

kan komma från personer som i sitt arbete kommer i kontakt med barnet, eller från barnets vårdnadshavare. Då barnets plan för småbarnspedagogik utvärderas ska fokus särskilt läggas på hur verksamheten organiserats och hur pedagogiken genomförts.

Vi utvecklar Kaskö stads blankett för barnets plan för småbarnspedagogik och praxis. Målet är att blanketten avsedd för under 3-åringar ska vara i användning i de mindre barnens grupp och inom familjedagvården före utgången av år 2018. Planer för över 3-åringar uppgörs ännu under verksamhetsperioden 2018-2019 på den gamla blanketten och den nya blanketten tas i bruk på hösten 2019.

I barnets plan för småbarnspedagogik ska följande anges:
• barnets styrkor när det gäller utveckling och lärande samt barnets intressen
• mål som stöder barnets utveckling, lärande och välbefinnande, de åtgärder som behövs för att uppnå målen och en utvärdering av hur målen uppnåtts
• barnets eventuella behov av stöd
• en eventuell plan för hur läkemedelsbehandlingen genomförs
• barnets, personalens och vårdnadshavarens gemensamma överenskommelser
• andra eventuella sakkunniga som varit med och utarbetat planen
• när planen har utarbetats, granskats och när den granskas nästa gång

Barnets plan för småbarnspedagogik är sekretessbelagd. Enligt lagen om småbarnspedagogik har de personer som ansvarar för barnets småbarnspedagogik och de personer som deltar i bedömningen av stödbehovet, stödåtgärderna eller deras genomförande trots sekretessbestämmelserna rätt att av varandra få och att till varandra och till dem som ordnar eller tillhandahåller småbarnspedagogik lämna sådana uppgifter om barnet som är nödvändiga för att anordna och tillhandahålla småbarnspedagogik och för att bedöma stödet. Syftet med informationsöverföringen är att trygga att småbarnspedagogiken genomförs utgående från barnets bästa.

Bestämmelserna om att få och lämna ut uppgifter gäller också situationer när barnet övergår från småbarnspedagogik som ordnas av en kommun eller privat serviceproducent till småbarnspedagogik som ordnas av en annan kommun eller privat serviceproducent eller då barnet övergår från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen. Det att ett barn deltar i småbarnspedagogisk verksamhet är offentlig information. Det kan ändå finnas uppgifter som berör barnets deltagande i småbarnspedagogisk verksamhet som är sekretessbelagda.

Specialdrag i Kaskö stads småbarnspedagogik

Litet daghem i liten stad

Småbarnspedagogiken i Kaskö sker huvudsakligen i ett litet daghem där barnen sysslar på ett naturligt sätt med människor i olika åldrar. Daghemmets personal lär känna alla barn i daghemmet och samarbetet mellan människor i olika åldrar är naturligt och enkelt. Familjedagvårdaren fungerar i sitt eget hem i en liten grupp och vården är hemlik i en trivsam miljö.

Kaskö är en liten stad där allt finns nära. Detta erbjuder en möjlighet att gå till fots bl.a. till biblioteket, parker, museer. Vi vill att barnen ska lära känna sin hemstad och uppskatta dess litenhet och idylliskhet. Daghemmet har en bussvagn med 6 platser, så att också mindre barn kan häandigt ta sig fram i staden. Familjedagvårdaren använder en fyrlingsvagn och hon kan röra sig i staden tillsammans med alla vård barn samtidigt.

Tvåspråkighet (implementering av tvåspråkig småbarnspedagogik)

Både personalen och föräldrarna framhäver vikten av att daghemmet är tvåspråkigt. När föräldrarna fick välja bland tretton saker i daghemmet vilka saker som är viktiga för dem, fick tvåspråkigheten mest röster. Daghemmets tvåspråkighet betyder att grupperna inkluderar både finskspråkiga och svenskspråkiga barn. Barnen leker mycket tillsammans och hör båda språken talas i daghemmet på ett naturligt sätt. Man har sett till att daghemmets grupper har både finsk- och svenskspråkig personal, och att varje anställd kan leda barnen på båda språken. Den dagliga verksamheten både på "lilla sidan" och på "stora sidan" är differentierad enligt språkgrupp, men t.ex. sångstunder, måltider, grundvårdssituationer, lekstunder utom- och inomhus är tvåspråkiga.

Havet, skogen och naturen finns nära och är viktiga

Kaskö är en stad omgiven av havet och den har en lång historia inom fiske och sjöfart. Daghemmets namn Ankaret anspeglar också detta, likaså namnen på daghemmets grupper (snäckor, bläckfiskar, sjöhästar och delfiner). Daghemmet i Kaskö ligger nära havet och gamla Sjöbobacken. Fiskrökeriet, gamla strandbodas och fiskemuseet finns alldeles intill. Familjedagvården finns nära Mariestrand och barnen kan besöka simstranden eller meta tillsammans med sin vårdare.

Nära daghemmet finns en skog dit man gör regelbundna skogsutfärder. Viktiga saker för oss är att ströva i naturen, iaktta de olika årstiderna och idka skogsmulleverksamhet. I närheten av familjedagvårdarens hem finns en skog som man besöker regelbundet med barnen.

Småbarnspedagogikens värdegrund

Värdegrunden i grunderna för planen för småbarnspedagogik baserar sig på de allmänna principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter och lagen om småbarnspedagogik. Småbarnspedagogiken i Kaskö, både i daghemmet och i familjedagvården, baserar sig på dessa värden som styr personalen och verksamheten inom småbarnspedagogiken.

<p>Barndomens egenvärde</p> <p>Alla barn har rätt till en god och trygg barndom.</p> <p>Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är.</p> <p>Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande.</p>	<p>Att växa som människa</p> <p>Personalen ska stödja barnens utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred.</p> <p>Ingen form av mobbning, rasism eller våld ska accepteras.</p>	<p>Barnets rättigheter</p> <p>Barnen har rätt att uttrycka sig, sina tankar och åsikter.</p> <p>Alla barn har rätt till god undervisning, omsorg och uppmuntrande respons.</p> <p>Barnen har rätt att leka, lära sig genom lek och glädjas över sitt lärande.</p> <p>Barnen har rätt till social gemenskap och att vara en del av en grupp.</p>
<p>Likabehandling, jämlikhet och mångfald</p> <p>Likabehandling och jämlikhet stöds.</p> <p>Personalen ska skapa en atmosfär som respekterar mångfald.</p> <p>Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person.</p>	<p>Mångfald av familjer</p> <p>En professionell, öppen och respektfull inställning till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran skapar förutsättningar för ett bra fostringssamarbete.</p> <p>Barnens familjeidentitet och familjerelationer stöds så att varje barn får känna att den egna familjen är värdefull.</p>	<p>Hälsosam och hållbar livsstil</p> <p>Vägleda barnen att tillägna sig hälsosamma levnadsvanor.</p> <p>Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina emotionella färdigheter och sitt estetiska tänkande.</p> <p>Principer för en hållbar utveckling identifieras och följs.</p>

Hur lär sig barnet? (synen på lärande)

Barn är nyfikna till sin natur och de vill lära sig nytt.
Barn lär sig med alla sinnen, genom att göra saker, utforska och imitera.
Lärande sker överallt: ute, inne och i grundvårdssituationer. Barnen lär sig genom att leka, röra på sig, utforska, utföra små uppgifter.
Barnen lär sig genom att kommunicera med andra människor och den närmaste omgivningen.

Hur stöder vi barnets lärande inom Kaskö stads småbarnspedagogik?

Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård

Småbarnspedagogiken genomförs i samspel mellan personalen, barnen och omgivningen, där fostran, undervisning och vård bildar en enhetlig helhet. Dessa tre dimensioner kan granskas som separata begrepp men i den praktiska verksamheten hänger de ihop. Detta gör det möjligt att utgå från ett helhetsperspektiv för att främja barnets växande, utveckling och lärande. Fostran, undervisning och vård betonas på olika sätt i verksamheten för barn i olika åldrar och i de olika verksamhetsformerna av småbarnspedagogik.

Fostran, undervisning och vård hos oss i Kaskö:

Fostran (värderingar, seder och normer)	Undervisning (främja barnens lärande)	Vårdsituationer (måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien)
<p>Våra gemensamma värden har definierats i stycket <i>Småbarnspedagogikens värdegrund</i>.</p> <p>Vi vägleder barnet till vänlighet, goda seder och iakttagande av gemensamma normer.</p> <p>Vi ingriper i all mobbning.</p> <p>Vi beaktar traditioner och kulturella seder. Vi följer med ändringar i samhället och beaktar dem i vår verksamhet.</p>	<p>Vår syn på lärande har definierats i stycket <i>Hur lär sig barnet?</i></p> <p>Vi tar i beaktande vad barnet är intresserat av</p> <p>Vi använder mångsidiga sätt att arbeta: lek, rörelse, utforskning, konstnärliga experiment och uttryck, data- och kommunikationsteknologi.</p>	<p>I dessa situationer beaktar vi barnet som individ och strävar efter att varje barn har tid att lära sig saker i sin egen takt. Barnet uppmuntras till egen aktivitet.</p> <p>I vårdsituationer kommer vi ihåg en varm växelverkan och lugnt beteende.</p> <p>Vårdsituationer är också alltid fostrings- och undervisnings-situationer.</p>

Mångsidig kompetens

Inom småbarnspedagogiken skapas en grund för barnens mångsidiga kompetens. Målen för mångsidig kompetens löper som en röd tråd genom grunderna för planen för småbarnspedagogik till läroplansgrunderna för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och dessa delområden är också samma i småbarnspedagogiken som i den grundläggande undervisningen. En

kvalitativ pedagogisk verksamhet stärker barnens mångsidiga kompetens. Utvecklingen av mångsidig kompetens påverkas av verksamhetskulturen, hur lärmiljöerna används och hur barnens välbefinnande och lärande stöds. Målen för mångsidig kompetens ska beaktas vid utvecklandet av verksamhetskulturen och lärmiljöerna samt inom fostran, undervisning och vård.

I grunderna för planen för småbarnspedagogik beskrivs fem delområden inom mångsidig kompetens som överlappar varandra:

Så här beaktar vi delområdena inom mångsidig kompetens

Förmåga att tänka och lära sig

*Barnet får dagligen: mångsidiga erfarenheter, interaktion med andra, undra och inse, leka; lärglädje och uppmuntran. Läs mera i stycket *Hur lär sig barnet?*

*Barnets färdigheter dokumenteras på olika sätt.

* Vi använder mångsidiga arbetssätt

Kulturell och kommunikativ kompetens *Vi övar interaktionsfärdigheter, att vara tillsammans med andra och att godkänna olikheter. *Vi bekantar oss med andra människor, språk och kulturer. *Barnet vägleds till vänlighet och goda seder. *Vi övar barnets uttrycksförmåga i olika situationer.
Vardagskompetens *Vi övar olika färdigheter såsom att klä på sig, äta, WC-färdigheter och att ta vara på sina egna saker. Barnet får hjälp och uppmuntras så småningom till självverksamhet. *Barnet vägleds att alltid handla ansvarsfullt och tryggt, också bl.a. i naturen och trafiken. *Vi behandlar saker i anslutning till välbefinnande, såsom betydelsen av vila, näring och motion. *Barnets emotionella färdigheter förstärks.
Multilitteracitet och digital kompetens * Man namnger olika saker och föremål och lär sig olika begrepp. * Man bekantar sig med olika texter: skrivna, talade, videon, medier, och övar bild- och medieläsfärdigheter. *Man uppmuntrar barnet att utforska, använda och producera meddelanden genom foton och videobandning. *Fotografering och videobandning utnyttjas i lekar, utforskning, motion och konstupplevelser. *Man bekantar sig med olika data- och kommunikationsteknologiska redskap, appar och spel. Daghemmet har fyra tabletter och en dator som kan användas. I familjedagvården används en dator.
Förmåga att delta och påverka *Alla barn tas med i planeringen och genomförandet av småbarnspedagogins verksamhet. *Barnets åsikter och önskemål värdesätts, man lyssnar på barnets tankar och ger svar på initiativ som barnet framför.

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken är en helhet som omfattar bland annat:

- värderingar och principer
- tolkning av de normer och mål som styr arbetet
- lärmiljöer och arbetsätt
- olika former av samarbete

- kommunikationen och atmosfären
- personalens kompetens, professionalism och utvecklingsinriktat arbetssätt
- ledningsstrukturer och -praxis
- organisering, planering, genomförande och utvärdering av verksamheten.

Verksamhetskulturen inom Kaskö stads småbarnspedagogik grundar sig på verksamhetskulturen enligt grunderna för planen för småbarnspedagogik. Småbarnspedagogikens verksamhetskultur utvecklas kontinuerligt och i dag håller vi egentligen först på att skapa en gemensam, ny verksamhetskultur i. o. m. denna nya plan för småbarnspedagogik och en ny daghemsföreståndare. En närmare definition och skapande av en verksamhetskultur är en viktig gemensam uppgift och ett gemensamt utvecklingsmål för småbarnspedagogikens personal och föräldrarna under det kommande året. Verksamhetskulturen utvärderas i fortsättningen årligen vid personalens utvecklingskvällar samt antingen i samband med föräldramöten eller via en enkät som delas ut till föräldrarna. Också för barnens delaktiggörande och hörande skapas en praxis.

<p>Verksamhetskulturen inom Kaskö stads småbarnspedagogik</p>	<p>Vi gör många saker tillsammans, lär oss av andra och vill utveckla verksamheten kontinuerligt. Respons begärs av vårdnadshavare och samarbetspartners.</p>	<p>Vi understryker betydelsen av lek, ger den utrymme. Vi utvecklar handlingssätt och lärmiljöer som främjar lek. En god, varm växelverkan mellan barn, vuxna och vårdnadshavare.</p>
<p>Vi uppskattar barnens, personalens och vårdnadshavarnas initiativ och åsikter. Vi utvecklar vår verksamhet utgående från dessa.</p>	<p>Vi värdesätter det finländska kulturarvet samt alla andra kulturer. Vi tar flerspråkigheten i beaktande och utvecklar speciellt handlingssätt som anknyter till tvåspråkighet.</p>	<p>Vi värdesätter en hälsosam, trygg och motionsinriktad livsstil. Vi tolererar inget slag av mobbning. Vi sköter om barnens och utrymmenas säkerhet. Vi rörs mycket utomhus och inomhus. Vi främjar välbefinnandet genom hälsosam näring. I alla vardagliga val och sysslor beaktar vi en ansvarsfull inställning till naturen och omgivningen.</p>

Lärmiljöer inom Kaskö småbarnspedagogik

Inom småbarnspedagogiken är syftet att säkerställa en lärmiljö som är utvecklande, som främjar lärande och som är hälsosam och trygg samt tillgänglig. Med lärmiljöer avses lokaler, platser, gemenskaper, metoder, redskap och tillbehör som stöder barnens utveckling, lärande och kommunikation.

Daghemmet i Kaskö fungerar för närvarande i tillfälliga baracker och man planerar att bygga ett nytt daghem. I planeringen av det nya daghemmet är målet att skapa möjligast fungerande, trivsamma, mångsidiga och anpassningsbara lärmiljöer som uppmuntrar till kreativitet.

Daghemmet förebygger mobbning, våld och trakasserier genom att lära barnen kompis- och emotionella färdigheter. Personalen ingriper omedelbart i all slags mobbning eller våldsamt uppförande. Oroliga föräldrar tas alltid på allvar och saken utreds av personalen. Vi fäster beständigt uppmärksamhet vid att minska ojämlikhet och ser till att vi behandlar alla barn likvärdigt.

Lärmiljöer utvecklas i gemensamma palavrer. I fortsättningen utvärderas lärmiljöer årligen under personalens utvecklingsdag samt antingen i samband med föräldramöten eller genom en enkät som delas ut till föräldrarna. Också för barnens delaktiggörande och hörande skapas en praxis.

Daghemmets lärmiljöer

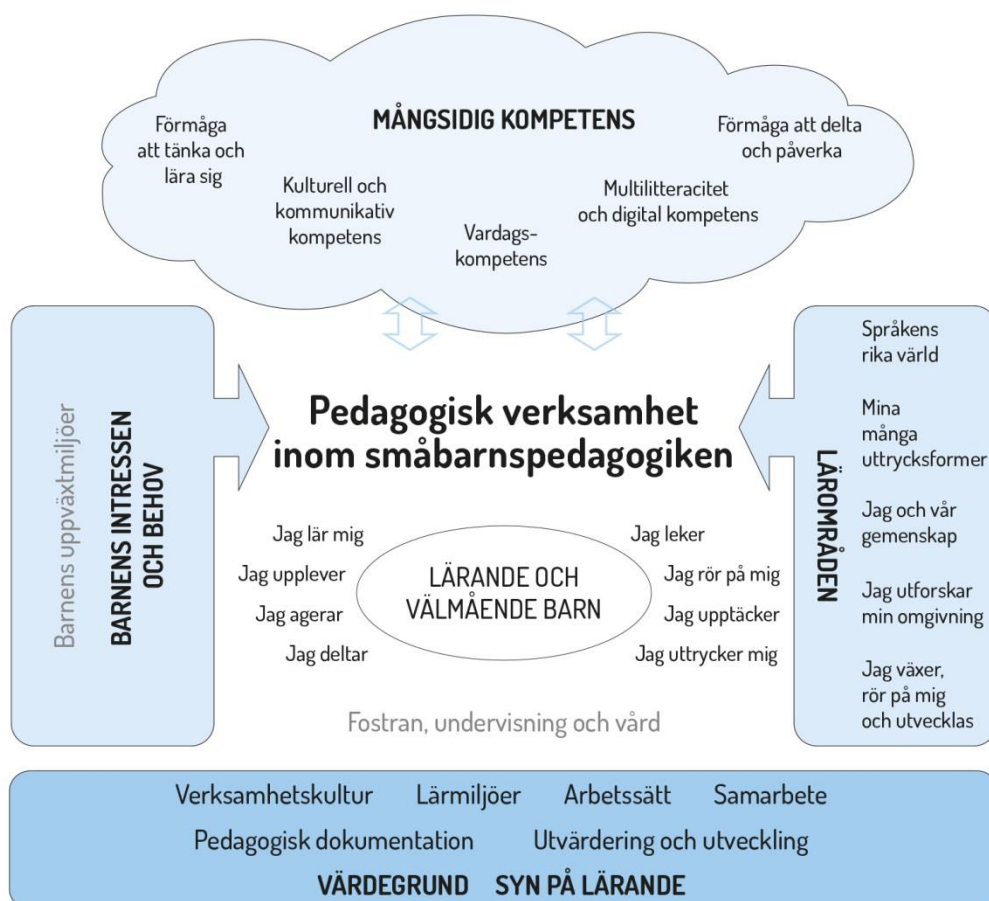
<p>*Vi utvecklar lärmiljöerna kontinuerligt.</p> <p>*Vi har beställt ny inredning till utrymmen och bygger upp lärmiljöer så att barnen får olika lekplatser (hemlekar, byggande), möjligheter till konstnärliga upplevelser (teaterhörna, teckning), för utforskning och lugna stunder.</p>	<p>*I daghemmet finns utvecklande spel och annat material till barnens förfogande.</p> <p>*Barnen har tillgång till böcker och vi läser högt för dem dagligen. Vi utnyttjar biblioteket regelbundet.</p>
<p>*Vi har funderat ut gemensamma regler både för inne- och utevistelse.</p> <p>*På daghemmets gårdsområde finns bl.a. gungor, klätterställning, rutschbanor och sandlådor, olika cyklar och andra lekredskap. Daghemmets gårdsområde borde utvecklas, men vi väntar tillsvidare på att det nya daghemmet byggs.</p> <p>*Vi utnyttjar närliggande idrottsplan.</p>	<p>*Närliggande naturen och skogen är viktiga lärmiljöer för oss som vi utnyttjar varje vecka.</p> <p>*Kaskö är en liten stad där allting är nära och många ställen i staden fungerar som lärmiljöer för oss. Nära daghemmet ligger havet, Kvarnskatan, fiskemuseet och Kaskisten koulu. Det är endast en kort promenad bl.a. till biblioteket, parker och hembygds museet.</p> <p>*Samarbete med personer utanför huset (församlingen, pensionärerna osv.)</p>

Familjedagvårdens lärmiljöer

<p>*Familjedagvården sker i ett trivsamt egnahemshus där barnen har ett eget lekrum. Alla utrymmen används av barnen.</p>	<p>*I familjedagvården finns utvecklande spel och annat material till barnens förfogande.</p> <p>*Barnen har tillgång till böcker och man läser högt för dem dagligen. Biblioteket utnyttjas.</p>
<p>*Familjedagvårdaren har en trivsam trädgård. Barnen har en lekstuga, en gunga, en självgjord hästgunga, en sandlåda och en trampolin. Barnen har tillgång till cyklar och bilar.</p> <p>*Familjedagvården använder idrottshallen regelbundet (måndagar) samt Kaskö idrottsplan.</p>	<p>*Den närliggande naturen och skogen är viktiga lärmiljöer.</p> <p>* Kaskö är en liten stad där allting är nära och många ställen i staden fungerar som lärmiljöer för familjedagvården.</p> <p>Familjedagvårdaren och barnen rör sig mycket ute på stan, bl.a. i biblioteket, Mariestrand, Kvarnskatan, lekparken och stugan vid Hemträsket.</p>

Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogik

Referensramen för småbarnspedagogikens pedagogiska verksamhet har beskrivits nedan och i denna plan har redan tidigare beskrivits praxis och principer inom småbarnspedagogiken i Kaskö, bl.a. gällande värdegrund, mångsidig kompetens, fostran, undervisning och vård, verksamhetskultur och lärmiljöer. Dessa saker beaktar vi i planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken. Planeringen av den pedagogiska verksamheten utgår från barnens intressen och behov. Målen i planen för småbarnspedagogik ställs för pedagogisk verksamhet, dvs. man funderar på genom vilka mål och åtgärder barnets utveckling, lärande och välbefinnande kan stödjas inom småbarnspedagogiken. Dessa mål tas i beaktande vid planering av barngruppens verksamhet och utveckling av lärmiljöer.

Kaskö stads plan för småbarnspedagogik samt barnens planer för småbarnspedagogik är utgångspunkter för planeringen av barngruppens verksamhet. Inom småbarnpedagogiken kompletteras barnens spontana verksamhet, idéer till verksamhet som personalen och barnen kommer med tillsammans, och verksamhet som planeras under ledning av personalen, av varandra. Inom familjedagvården utgår planeringen av verksamheten dagligen från barnen. Verksamheten kan ändras flexibelt alltefter vädret och barnens ork och entusiasm.

Våra sätt att **beakta barnens intresse och delaktighet** är bl.a. att aktivt lyssna på och observera barnen och att ta i bruk idéer som de kastar fram, samt att fråga barnens åsikter om olika saker och ibland rösta om dem. I samband med uppgörandet av barnens planer för småbarnspedagogik (vasu) hörs också barnens åsikter och tankar.

Vad vill du göra i daghemmet? Respons från barnen hösten 2018.

Vara kompis
Vara bästa kompis
Jag tycker om när någon leker med mig
Jag vill leka med en kompis
Jag tycker om att leka med en kompis
Jag tycker om min kompis

Leka
Vara ute och leka
Jag tycker om att leka och sova
Leka bondgårdsbåtleden
Leka med småbilar
Jag tycker om pussel och om att leka
Spela bondgårdsspelet
Parkour
Kampek
Bygga ett stort legohus för legobilar
Bygga ett stall för legobilar
Pyssla kusliga saker
Jag vill göra allt möjligt nytt
Lära mig bokstäver

Inom småbarnspedagogiken i Kaskö utvecklar vi olika sätt att beakta barnets delaktighet och beskriver dem här i fortsättningen mera i detalj. I planeringen och förverkligandet av den pedagogiska verksamheten ser vi till att vi använder **mångsidiga arbetsätt**. Aktivitetsveckan planeras alltid så, att det finns tid för spontan och ledd lek, att röra på sig, att utforska saker och få konstupplevelser.

Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande

Lekens betydelse för barnets utveckling

Praxis inom småbarnspedagogiken i Kaskö som stöder barnens lek

- *Vi förstår lekens betydelse för barnets utveckling. Vi ger dagligen tid för spontan lek och planerar också lekar som leds av en vuxen.
- *Vuxnas uppgift är att hjälpa barnen att initiera lekar.
- *Vi observerar barnens lek. Vid behov leder vi leken eller kompletterar den genom att gå med i leken eller t.ex. hämta mera saker till leken.
- *Vi dokumenterar barnens lek: genom att skriva upp eller fotografera.
- *Lärmiljöerna möjliggör olika lekar och ger lekfrid. Personalen diskuterar och utvecklar lekmiljön kontinuerligt. Vi tar tag i lekidéer som barnen framför.
- *Det ska vara lätt för barnen att hitta material och stimulerande intryck för lek.
- *Lekmiljöerna hålls i ordning. Vuxna ser till att sakerna ställs tillbaka på sin plats efter leken.

Pedagogisk dokumentation inom Kaskö småbarnspedagogik

Den pedagogiska dokumentationen ger information om barnens liv, utveckling, intressen, tankar, lärande och behov samt om barngruppens verksamhet, på ett konkret och mångsidigt sätt. Målet med en systematisk dokumentation är att personalen ska lära känna det enskilda barnet och förstå relationerna barnen emellan samt förstå på vilket sätt personalen och barnen i gruppen kommunicerar med varandra.

Barnens kunskaper och färdigheter, intressen och behov blir synliga genom den pedagogiska dokumentationen och ska utgöra grunden för planeringen av verksamheten.

Med hjälp av enskilda dokument, till exempel fotografier, teckningar eller personalens observationer, kan man tillsammans med barnen iaktta barnens utveckling och lärande.

För närvarande tar man inom småbarnspedagogiken fotografier och samlar in barnens teckningar, pyssel och uppgifter i barnens egna lådor. Barnens arbeten finns på väggen och hela gruppens aktiviteter dokumenteras på allmän nivå bl.a. på facebook. Dokumenterat material utnyttjas i barnens vasu-diskussioner. I familjedagvården tas mycket bilder och vårdaren har gjort en fotobok eller ett fotohäfte över barnets tid i dagvård. Familjedagvårdaren sänder också alla föräldrar bilder av deras barn och aktiviteter via whatsapp.

Vi utvecklas den pedagogiska dokumentationen av Kaskö stads småbarnspedagogik, dokumentation som grundar sig på personalens iakttagelse och annat material. Materialet kan finnas antingen i barnets egen mapp eller i digital form. Praxis för pedagogisk dokumentation utvecklas och tas i bruk under år 2019.

Lärområden

Lärområdena beskriver den pedagogiska verksamhetens centrala mål och innehåll. Lärområdena styr hur personalen tillsammans med barnen ska planera och genomföra en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet. Barnen har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Lärområdena ska inte genomföras som separata helheter, utan deras teman ska kombineras och anpassas utgående från barnens intressen och kompetens. En helhetsskapande pedagogisk verksamhet gör det möjligt att granska och undersöka olika företeelser och fenomen i ett brett perspektiv. Den centrala utgångspunkten för verksamheten är barnens frågor och intressen. Teman kan till exempel växa fram i samband med lekar, sagor, utflykter eller i spontana kommunikationssituationer mellan barnen och personalen samt i kommunikationen barnen emellan. Det sätt på vilket målen för lärområdena förverkligas varierar

beroende på temat, situationen och hur barnen lär sig. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Lärområdena är indelade i fem helheter i enlighet med grunderna för förskoleundervisningens läroplan, nämligen

Språkens rika värld

Språkliga kunskaper och färdigheter, språklig identitet

Mina många uttrycksformer

Musikaliska, visuella, verbala och kroppsliga uttrycksformer

Jag och vår gemenskap

Etiskt tänkande, åskådning, närmiljöns historia och framtid, media

Jag utforskar min omgivning

Matematiskt tänkande, miljöfostran, teknologifostran

Jag växer, rör på mig och utvecklas

Fysisk aktivitet, matfostran, hälsa, trygghet och säkerhet

<p>Lärområden inom Kaskö stads småbarnspedagogik</p>	<p>Språk Man läser för barnen varje dag. Man läser ramsor för barnen varje dag – t.ex. ramsor för övergångssituationer Aktiv växelverkan i vårdsituationer.</p>	<p>Uttrycksformer Musikalisk Sångstunder och spelning. Lyssnande, ljud, ordrytmer, ramsor, fysisk aktivitet, uppträdande, kroppsinstrument och andra instrument.</p>
---	--	---

	<p>Barnen uppmuntras att berätta saker, hitta på historier. Det som barnet berättar dokumenteras (bl.a. sagotering).</p> <p>Förutom tvåspråkighet berikas vi av språk som talas av familjer och utbyteselever från andra kulturer.</p>	<p>Musikinstitutet Legatos musiktimmor i daghemmet.</p> <p>Visuell</p> <ul style="list-style-type: none"> *Mångsidiga redskap, olika material och sätt att göra saker *Barnet får använda sin kreativitet *Utnyttjande av projekt-pengar bl.a. i konstundervisning. <p>Verbal och kroppslig</p> <ul style="list-style-type: none"> *drama, dans och lekar *Litteratur, ordkonst, teater, dans, cirkus *Pedagogiskt samarbete med Wasa teater (träffar) *Samarbete med region-teatrar <p>*Utnyttjande av personalens talanger i musiken och andra uttrycksformer.</p>
<p>Jag och vår gemenskap</p> <p>Vi bekantar oss med närmiljön och dess historia.</p> <p>Vi bekantar oss med olika kulturer och åskådningar.</p> <p>Vi beaktar traditioner.</p> <p>Vi behandlar etiska frågor: vänskap, rätt/fel, rädsla, sorg, osv.</p> <p>Vi beaktar det förflutna (tids-resor, gäster från Kaskö).</p> <p>Det finns alltid EVS-utbytes-studenter i daghemmet.</p>	<p>Utforskning</p> <p>Förundras -> en vuxen deltar med barnet i utforskningar och skapar tankegångar om utforskningen och ger undervisning i att finna lösningar.</p> <p>Utveckling av matematiskt tänkande genom vardagliga observationer, lek, spel</p> <p>Miljöfostran: Vi rör oss i naturen (observationer, identifikation, skogsmulle) och hållbar livsstil (återanvändning, ekologisk livsföring, earth day)</p>	<p>Motion</p> <ul style="list-style-type: none"> *Uppmuntran till mångsidig rörelse som också möjliggörs i lärmiljöer *Vi rör oss ute dagligen *Ledd motion inom- och utomhus *Kroppskännedom, -kontroll, motoriska grundfärdigheter, motionslekar, sagojympa, musikmotion <p>Matfostran</p> <ul style="list-style-type: none"> *Hälsosamma matvanor *Lugna matstunder

	Teknologifostran	*Vi beaktar etiska och miljöaspekter i anslutning till produktion av mat *Respekt för mat Hälsosam livsstil Säkerhet i trafiken.
--	------------------	---

Språkens rika värld

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja utvecklingen av barnens **språkliga kunskaper och färdigheter** samt deras **språkliga identiteter**. Barnens intresse och nyfikenhet för språk, texter och kulturer ska stärkas. Då man stöder språkutvecklingen utvecklas även barnets multilitteracitet. Språkutvecklingen har också samband med andra delområden inom mångsidig kompetens, bland annat kulturell och kommunikativ kompetens. När barnens språkliga färdigheter utvecklas ger det barnen nya möjligheter att påverka, delta och vara aktiva aktörer.

För barnen är språket både ett föremål och ett verktyg för lärandet. Med hjälp av sin språkliga uttrycksförmåga kan barnet hantera olika situationer och företeelser, kommunicera med andra, uttrycka sig och skaffa information. En mångsidig språkmiljö och samarbete med vårdnadshavarna stöder barnens språkliga utveckling. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barnen regelbundet få uppmuntrande respons på sin språkliga uttrycksförmåga och sina kommunikationsfärdigheter.

Barnen kan lära sig flera språk samtidigt, till exempel så att språken utvecklas och används på varierande sätt i olika sammanhang. Inom verksamheten ska man ta hänsyn till att barnen lever i olika språkliga miljöer. Språkbruket och sättet att kommunicera varierar mellan hemmen och i vissa hem talas det flera språk. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska språklig och kulturell mångfald synliggöras i samarbete med vårdnadshavarna, vilket stöder utvecklingen av barnens språkliga identiteter.

Med tanke på språkinläringen är det viktigt att vara medveten om att barn i samma ålder kan befinna sig i olika skeden av språkutvecklingen inom olika delområden. **De språkliga identiteterna utvecklas** när barnen får stöd och handledning inom de centrala delområdena för språkliga kunskaper och färdigheter.

FIGUR 1. SPRÅKUTVECKLINGENS CENTRALA DELOMRÅDEN INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN

Med tanke på utvecklingen av **kommunikationsfärdigheter** är det viktigt att barnen upplever att de blir hörda och att deras initiativ blir bemötta. Det är centralt att personalen är sensitiv för och reagerar även på barnens non-verbala budskap. Utvecklingen av kommunikationsfärdigheter stöds genom att barnen uppmuntras att kommunicera med personalen och med varandra.

Genom en mångfald av språkliga modeller stöder man barnens **språkförståelse**. Genom att systematiskt verbalisera och diskutera med barnen stöds utvecklingen av barnens ordförråd. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska språkbruket vara beskrivande och exakt. Barnets språkförståelse ska vid behov stödjas med hjälp av bilder, föremål och tecken.

Utvecklingen av barnens **muntliga språkfärdighet** ska följas upp och handledas. Barnen ska uppmuntras att tala i olika situationer både med vuxna och med varandra, vilket främjar förmågan att använda och förstå talat språk. Tillsammans med barnen ska man också iaktta tonfall och betoningar.

Den **språkliga uttrycksförmågan** ska stimuleras och barnen och personalen ska tillsammans fundera över användningen av språk i olika situationer. Syftet är att stärka förmågan att anpassa språket enligt situationen. Barnen ska få öva sig i att berätta, förklara och diskutera. När barnen får leva sig in i olika situationer, använda humor och lära sig goda vanor stärks deras språkliga uttrycksförmåga. Genom att barnen bekantar sig med olika typer av texter utvecklas den språkliga uttrycksförmågan och förmågan att skilja på talat och skrivet språk.

Barnens språkliga uttryck berikas då deras **verbala arbetsminne och ordförråd** utökas. Till personalens uppgift hör att medvetet stöda denna utveckling. För att stöda utvecklingen av det verbala arbetsminnet kan t.ex. ramsor och sånglekar användas. Att leka med språket, benämna och att använda beskrivande ord främjar utvecklingen av barnens verbala arbetsminne och ordförråd. En rofylld tid för diskussioner, läsning och berättelser ger barnen möjlighet att fundera över ords och texters betydelser och att lära sig nya begrepp i olika kontexter.

Att iaktta olika språk i närmiljön stöder utvecklingen av barnens **språkliga medvetenhet**. Personalen ska väcka och öka barnens intresse för talat och skrivet språk och småningom också för att läsa och skriva. Genom att iaktta och undersöka språk styrs barnens uppmärksamhet från ordens betydelse till språkets former och strukturer, bland annat till ord, stavelser och ljud. Barnen ska uppmuntras att lekskriva och lekläsa.

I småbarnspedagogiken ska rika och varierande texter användas. Personalen ska tillsammans med barnen bekanta sig med barnlitteratur på ett mångsidigt sätt. Barnen ska få höra berättelser och de ska uppmuntras att hitta på egna berättelser. Barnens berättelser, ramsor och verbala budskap

ska dokumenteras. För att stöda multilitteraciteten inom den småbarnspedagogiska verksamheten ska vid sidan om talat språk också bland annat visuella, auditiva och audiovisuella meddelanden och texter användas.

Mina många uttrycksformer

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att på ett målinriktat sätt stöda utvecklingen av barnens **musikaliska, visuella, verbala och kroppsliga uttrycksförmåga** och att låta barnen bekanta sig med kulturarvet och olika konstarter. Barn uttrycker sig ofta på ett helhetsbetonat sätt och kombinerar olika uttrycksformer på ett kreativt sätt. Att uppleva och uttrycka konst främjar barnens förutsättningar för lärande, deras sociala färdigheter, positiva självbild och förmåga att förstå och strukturera sin omvärld. Förmågan att tänka och lära sig utvecklas då barnen undersöker, tolkar och skapar mening genom att öva att uttrycka sig på olika sätt. Förmågan att fantisera och föreställa sig olika saker är central också då barnets etiska tänkande utvecklas. Att bekanta sig med kulturarvet, konst och olika uttrycksformer stärker barnens mångsidiga kompetenser också när det gäller delområdena multilitteracitet och förmåga att delta och påverka.

Kulturen är en viktig del av barnets identitet. Småbarnspedagogiken ska ge barnen möjligheter att se och uppleva konst och annan kultur på ett mångsidigt sätt. Upplevelser av konst och kultur stärker barnens förmåga att ta till sig, ta del av och skapa kultur. Samtidigt lär sig barnen att förstå konstens och kulturarvets betydelse och värde.

Genom att uttrycka sig på olika sätt upplever och gestaltar barnen världen på ett sätt som tilltalar och inspirerar dem. Konstnärliga uttrycksformer uppmuntrar barnen att synliggöra sina iakttagelser, känslor och kreativa tankar. Olika uttrycksformer ska utforskas med hjälp av olika sinnen, arbetssätt, lärmiljöer och genom att ta vara på kulturutbudet i närmiljön. Estetiska och inspirerande lärmiljöer, tillgång till mångsidiga redskap och material samt tillräcklig handledning har stor betydelse då barnen bekantar sig med olika uttrycksformer.

Konstfostran omfattar både spontan och på förhand planerad verksamhet. I skapande och lärande processer betonas att barnen ska få möjligheter att försöka och undersöka samt öva olika arbetsfaser och dokumentera dem. Varje barns individuella sätt att uttrycka sig ska stödas och barnens gemensamma kreativa processer ska ges tillräckligt med tid och utrymme. Att utnyttja personalens, barnens och samarbetspartnernas specialkompetens berikar konstfostran.

Inom småbarnspedagogiken är målet att utveckla barnens förmåga att **uttrycka sig musikaliskt** genom att ge barnen musikaliska upplevelser och stärka deras intresse och förhållande till musiken. Barnen ska uppmuntras att lyssna till och uppleva musik och att iaktta ljudmiljön. Barnens förmåga att uppfatta musik, ljudlängd, ljudnivå, ljudstyrka och klangfärger utvecklas genom lekfull musikalisk verksamhet. Man sjunger och säger ramsor tillsammans, prövar olika instrument, lyssnar till musik och rör sig till musik. Barnen ska få erfarenheter av grundrytm, ordrytm och av att använda kroppen som instrument. Barnen ska uppmuntras att använda sin fantasi och att uttrycka tankar och känslor som musiken väcker, till exempel i bilder eller genom att berätta och dansa. Barnen ska också få erfarenheter av att skapa musik tillsammans och öva inför mindre musikframföranden samt uppleva glädjen över att lyckas i ett framförande.

När det gäller den **visuella uttrycksförmågan** är målet att utveckla barnens förhållande till bildkonst, annan visuell kultur och kulturarvet. Barnen ska ges möjligheter att njuta av att skapa bilder och få estetiska upplevelser och erfarenheter av konst. Barnen ska träna sitt visuella tänkande och sin förmåga att iaktta och tolka bilder genom att uttrycka sig visuellt på flera olika sätt. Förmågan att skapa bilder utvecklas med hjälp av olika sinnen och genom att skapa samband med andra uttrycksformer. Barnen ska få pröva att skapa bilder på olika sätt och med olika verktyg och material, till exempel genom att måla, rita, bygga och skapa mediepresentationer. Tillsammans med barnen ska man iaktta och analysera bilder, konstverk, medieinnehåll och föremål som barnen själva producerat och olika objekt i naturen och den byggda miljön. Barnen ska handledas att tolka och beskriva sina tankar om budskapet i bilderna. Bilder ska studeras med avseende på till exempel färg, form, material, upphovsman, i vilket sammanhang bilderna visas och vilka känslor de framkallar.

Barnen ska få träna sin förmåga att planera och lösa problem på ett kreativt sätt och fördjupa sin kunskap om konstruktioner, material och tekniker i slöjd, till exempel genom att modellera, bygga, sy och snickra. Avsikten är att ge barnen möjligheter att glädjas över att skapa, uppleva och upptäcka samt att njuta av att vara kreativa och sätta sin egen prägel på arbetet. Barnen ska ges möjligheter att experimentera med, undersöka och kombinera olika mjuka och hårda material samt att lära sig de tekniker som behövs i arbetet. Barnen ska få planera och skapa olika verk och föremål. I samband med arbetet kan man undersöka och ta vara på såväl hantverkstraditioner som anknuter till barnens bakgrund som lokala hantverkstraditioner.

Barnen ska uppmuntras att **uttrycka sig verbalt och kroppsligt** till exempel med hjälp av drama, dans och lek. Målet är att övningarna och lekarna ska ge barnen möjlighet att uppleva, uttrycka sig och kommunicera verbalt och kroppsligt på ett mångsidigt sätt. Barnens fantasier, upplevelser och iakttagelser bearbetas gemensamt. Barnen ska få erfarenheter både av att uttrycka sig spontant och av kreativa processer som planeras, genomförs och utvärderas gemensamt. I verksamheten ska man på ett mångsidigt sätt använda till exempel barnlitteratur, ordkonst, olika former av teater, dans och cirkus.

Jag och vår gemenskap

Då barnen börjar i den småbarnspedagogiska verksamheten blir deras livsmiljö utanför hemmet större. Utöver det egna hemmets traditioner, vanor, värderingar och åskådningar möter barnen också andra sätt att tänka och handla. Småbarnspedagogikens uppdrag är att utveckla barnens förmåga att förstå mångfalden i närmiljön och att öva sig att fungera i den. Uppdraget betraktas ur olika perspektiv: **etiskt tänkande, åskådning, närmiljöns förflutna, nutid och framtid samt media**. I verksamheten kan man på ett mångsidigt sätt använda till exempel sagor, musik, bildkonst, lek, drama, olika medieinnehåll samt gäster, besök och evenemang i den närmaste omgivningen. Lärområdet stödjer barnens mångsidiga kompetenser särskilt inom delområdena kulturell och kommunikativ kompetens samt förmåga att tänka och lära sig.

Personalen ska stöda barnens förmåga till **etiskt tänkande** genom att tillsammans med barnen fundera på etiska frågor som förekommer i olika sammanhang eller som barnen funderar över. Det kan handla om teman som vänskap, skillnaden mellan rätt och fel eller rättvisa. Det kan också

handla om rädsla, sorg och glädje. Etiska frågor ska behandlas så att barnen kan känna sig trygga och accepterade. Tillsammans med barnen ska man också fundera över gruppens regler och varför de behövs.

Inom **åskådningsfostran** ska man tillsammans i första hand bekanta sig med de religioner och övriga åskådningar som finns i barngruppen. Irreligiositet betraktas vid sidan av åskådningar. Målet är att främja ömsesidig respekt och förståelse gentemot olika åskådningar samt stöda barnens kulturella och åskådningsrelaterade identiteter. Tillsammans med barnen ska man bekanta sig med olika åskådningar och traditioner som hänger ihop med dem. Åskådningarna kan undersökas på ett naturligt sätt i samband med till exempel årstidsfester och evenemang samt i olika situationer i vardagen så som vid påklädning eller vid måltider. Det ska finnas utrymme för barnen att förundras och de vuxna ska tillsammans med dem fundera på frågor om livet.

När det gäller åskådningsfostran ska personalen samarbeta med vårdnadshavarna samt ta hänsyn till och respektera varje familjs bakgrund, åskådningar och värderingar. Åskådningsfostran stöder barnens mångsidiga kompetens bland annat inom delområdena kulturell och kommunikativ kompetens samt förmåga att tänka och lära sig.

Genom att fundera över **närmiljöns förflutna, nutid och framtid** riktas barnens intresse mot historiska frågor och byggandet av en hållbar framtid. Mångfalden i barnens uppväxtmiljöer granskas också.

Barnen ska ges möjligheter att leva sig in i historiska händelser och situationer. Viktiga informationskällor är barnen själva och deras personliga historia samt personer, föremål och platser i den närmaste omgivningen. Också vårdnadshavarnas sakkunskap om sitt eget kulturarv kan utnyttjas. Det förflutna kan utforskas till exempel med hjälp av lekar och musik som var aktuella när barnens mor- och farföräldrar var barn.

Nutiden iakttas genom att personalen tillsammans med barnen diskuterar aktuella frågor som barnen funderar över eller är intresserade av. Mångfalden i närmiljön ska undersökas och respekteras. Personalen undersöker tillsammans med barnen till exempel människors, könens och familjernas mångfald. Målet är att barnen ska lära sig förstå att människor är olika men ändå lika värda.

Utöver det förflutna och nutiden är det viktigt att fundera över framtiden och hur vi kan påverka och bidra till en hållbar framtid. Det kan man göra till exempel i samband med att man planerar lekar till den kommande årstiden eller då man planerar den egna lärmiljön. Tillsammans med barnen kan man till exempel bygga framtida fantasivärldar eller reflektera kring framtiden utgående från yrken som intresserar barnen.

Inom småbarnspedagogiken har **mediefostran** som uppdrag att stödja barnens förutsättningar att vara aktiva och uttrycka sig i gruppen. Personalen ska tillsammans med barnen bekanta sig med olika medier och pröva att producera medieinnehåll på ett lekfullt sätt i trygga miljöer. Man ska tillsammans fundera över medieinnehåll som anknyter till barnens liv och innehållets sanningsenlighet. Samtidigt utvecklar barnen sina färdigheter i käll- och mediekritik. Barnen ska få handledning i att använda medier på ett ansvarsfullt sätt med hänsyn till sitt eget och andras

välbefinnande. Teman som förekommer i medierna kan tas upp till exempel i rörelselekar, genom att rita eller med hjälp av drama.

Jag utforskar min omgivning

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att ge barnen färdigheter att iakttä, strukturera och förstå sin omgivning. Barnen ska handledas att utforska och röra sig i naturen och den byggda miljön. Småbarnspedagogiken ska stöda utvecklingen av barnens **matematiska tänkande** och stärka en positiv inställning till matematiken. Småbarnspedagogiken ska även omfatta **miljöfostran och teknologifostran**. Egna iakttagelser, upplevelser och erfarenheter i anslutning till lärmiljöerna hjälper barnen att förstå orsakssammanhang och att utvecklas som tänkande och lärande individer. Utveckling av förmågan att benämna saker och använda olika begrepp främjar barnens multilitteracitet.

Målet med småbarnspedagogiken är att erbjuda barnen, oberoende av på vilket stadium av sitt **matematiska tänkande** de befinner sig, glädje över insikt och lärande. Barnen ska stifta bekantskap med matematiken och dess delområden på ett åskådligt och lekfullt sätt. Barnen ska handledas att upptäcka former, antal och förändringar i vardagliga situationer och i näromgivningen. Barnen ska uppmuntras att fundera över och beskriva sina matematiska iakttagelser genom att presentera och utforska dem till exempel med kroppen eller med hjälp av olika redskap och bilder. Barnen ska ges möjligheter att klassificera, jämföra och rangordna saker och ting och att hitta och skapa lagbundenheter och förändringar. Barnen ska också uppmuntras att hitta problem som anknyter till lärmiljön, fundera över dem, dra slutsatser och söka lösningar på dem.

Utvecklingen av barnens taluppfattning ska stödas mångsidigt i interaktiva situationer, till exempel genom lek och med hjälp av material som intresserar barnen. Barnen ska uppmuntras att iakttä antal i miljön och, i takt med att färdigheterna ökar, att kombinera dem med motsvarande räkneord och siffersymboler. Förmågan att se och räkna upp talföljder kan utvecklas till exempel med hjälp av rim och ramsor. Tillsammans med barnen prövar man att mäta och övar plats- och jämförelsebegrepp till exempel i rörelselekar, genom att rita eller med hjälp av olika redskap.

Barnens förmåga att uppfatta rum och plan ska stödas genom olika övningar. Barnen ska uppmuntras att undersöka kroppar och former och att leka med dem. För att stärka barnens geometriska tänkande ska barnen ges möjligheter att bygga, pyssla och modellera. Tidsbegreppet utforskas till exempel genom att iakttä årstiderna och dygnets olika tider.

Syftet med **miljöfostran** är att stärka barnens förhållande till naturen, lära dem att bete sig ansvarsfullt i miljön och handleda dem att stegvis tillägna sig en hållbar livsstil. Miljöfostran omfattar tre dimensioner: att lära sig i miljön, att lära sig om miljön och att agera till förmån för miljön. Den närbelägna naturen och den byggda miljön är både föremål för lärande och lärmiljöer.

Att göra utflykter i naturen och i den byggda miljön samt att undersöka omgivningen är en viktig del av den småbarnspedagogiska verksamheten. Genom positiva upplevelser lär sig barnet att njuta av naturen och närmiljön och det stärker barnets förhållande till sin omgivning. Olika naturfenomen iakttas med flera sinnen och under olika årstider och man diskuterar och

undersöker dem. Samtidigt lär sig barnen att använda begrepp som hör ihop med omgivningen. Genom att öva sig att känna igen olika växt- och djurarter stärks kunskapen om naturen. Tillsammans med barnen övar man att söka information om frågor som intresserar dem. Naturen kan också vara en plats för estetiska upplevelser och avkoppling.

Barnen ska handledas att värda naturen och dess växter och djur. Tanken med miljöfostran är att barnen ska tillägna sig en hållbar livsstil och öva färdigheter som den förutsätter. Sådana färdigheter är bland annat att inte skräpa ned i samband med utflykter, att lära sig måttlighet och sparsamhet, att förhålla sig ansvarsfullt i samband med måltider, att spara energi och att minska avfallet genom till exempel återvinning, reparation av föremål och återanvändning. Samtidigt ska barnen handledas att fästa uppmärksamhet vid konsekvenserna av olika handlingar.

Syftet med **teknologifostran** är att uppmuntra barnen att bekanta sig med undersökande och experimenterande arbetsätt. Barnen ska handledas att upptäcka teknik i omgivningen och att hitta på egna kreativa lösningar. Barnen ska även uppmuntras att ställa frågor, att gemensamt söka svar på dem och att dra slutsatser.

Personalen ska tillsammans med barnen iaktta tekniska lösningar i vardagen och bekanta sig med digitala verktyg och hur de fungerar. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid en trygg användning av maskiner och apparater. Barnen ska ges möjligheter att förverkliga sina egna idéer till exempel genom att bygga med olika material och testa hur olika apparater fungerar. De ska också uppmuntras att beskriva sina lösningar. Tillsammans ska man lösa problem och glädjas över att lyckas. Målet är att barnen genom egna erfarenheter ska komma till insikt om att tekniken är ett resultat av mänsklig aktivitet. I verksamheten kan man använda tekniska lösningar som finns i närmiljön, till exempel i leksaker, och undersöka hur de fungerar.

Jag växer, rör på mig och utvecklas

Detta lärområde omfattar mål som anknyter till **fysisk aktivitet, matfostran, hälsa, trygghet och säkerhet**. Ett uppdrag inom småbarnspedagogiken är att tillsammans med vårdnadshavarna lägga grunden för en livsstil som värnar om hälsa och välbefinnande och som främjar fysisk aktivitet. Lärområdet stöder barnens mångsidiga kompetenser särskilt inom delområdet vardagskompetens.

Syftet med småbarnspedagogiken är att inspirera barnen att **röra på sig** på många olika sätt och känna glädje över att röra på sig. Barnen ska uppmuntras att vara ute, leka och röra på sig under alla årstider. Utöver handledd fysisk aktivitet ska barnen också varje dag ges tillräckliga möjligheter att fritt röra på sig både inomhus och utomhus. Den fysiska fostran ska vara regelbunden och barncentrerad, mångsidig och målinriktad. Tillräcklig fysisk aktivitet är viktig för barnets sunda uppväxt, utveckling, lärande och välbefinnande. Fysisk aktivitet innebär olika typer av rörelseaktiviteter och olika ansträngande sätt att röra på sig, till exempel att leka inomhus och utomhus, samt att göra utflykter och delta i ledda rörelsestunder. Att röra på sig tillsammans utvecklar barnens sociala färdigheter, så som kommunikationsfärdigheter och självregleringsförmåga. Den fysiska aktiviteten ska vara en naturlig del av barnets dag. I samarbete med vårdnadshavarna ska barnen uppmuntras till fysisk aktivitet också på fritiden i olika utrymmen och i olika terrängar och förhållanden utomhus.

Småbarnspedagogiken har även som uppdrag att utveckla barnens kroppskännet och -kontroll samt grundläggande motoriska färdigheter, till exempel balans- och rörelseförmåga och förmåga att hantera redskap. Man ska använda sig av olika sinnen och använda redskap av olika material som inspirerar barnen att röra på sig. Den fysiska aktiviteten ska varieras på ett naturligt sätt med avseende på längd, intensitet och tempo. Barnen ska få erfarenheter av att röra på sig individuellt, parvis och i grupp. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barnen få erfarenheter av olika rörelselekar, till exempel traditionella gårdslekar, saga- eller musikgymnastik. Man ska utnyttja de olika årstiderna så att barnen har möjligheter att lära sig för årstiderna typiska sätt att röra på sig utomhus.

Regelbunden och ledd fysisk aktivitet spelar en stor roll för barnens helhetsmässiga utveckling och motoriska lärande. Därför är det viktigt att systematiskt observera hur barnens motoriska färdigheter utvecklas. Personalen ska planera dagsstrukturen, inomhus- och utomhusmiljön samt verksamhetens innehåll så att barnen kan njuta av att röra på sig i olika sammanhang på flera olika sätt. Redskapen ska vara tillgängliga för barnen så att de kan använda dem också för spontana aktiviteter och lekar. Inom småbarnspedagogiken är det viktigt att se till att redskapen är trygga.

Syftet med **matfostran** är att främja ett positivt förhållningssätt till mat och ätande samt stöda mångsidiga och hälsosamma matvanor. Barnen ska handledas att äta självständigt, mångsidigt och tillräckligt. De dagliga måltiderna ska avnjutas i en lugn atmosfär och barnen ska få lära sig gott bordsskick, att ge mat och att äta tillsammans. Med hjälp av olika sinnen och genom att noga studera maten bekantar man sig med maträtter, deras ursprung, utseende, sammansättning och smak. Samtal, sagor och sånger om mat utvecklar barnens ordförråd angående mat.

I småbarnspedagogiken ska man tillsammans med barnen fundera över faktorer som är förknippade med **hälsa, trygghet och säkerhet**. Barnens förmåga att sköta sin hälsa och personliga hygien ska stödas. Tillsammans med barnen ska man diskutera betydelsen av att röra på sig, vila och ha goda mänskliga relationer för välbefinnandet och hälsan. Barnen ska få lära sig om säkerhet i dagliga situationer. Det kan till exempel vara påklädnings-, måltids-, lek- eller utomhussituationer. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barnen bekanta sig med regler för hur man rör sig tryggt och de ska öva sig att röra sig tryggt i trafiken. Målet är att stöda barnens känsla av trygghet och säkerhet, lära dem att be om och söka hjälp och att handla tryggt i olika situationer och miljöer.

Preciseringar gällande språk och kultur

Enligt lagen om småbarnspedagogik ska kommunen se till att varje barn kan få småbarnspedagogik på sitt modersmål, svenska, finska eller samiska. Även andra språk kan användas i småbarnspedagogiken ifall det inte äventyrar förverkligandet av målen i grunderna för planen för småbarnspedagogik. Om andra språk används ska barnet också få stöd för sin modersmålsutveckling i svenska eller finska. Ett samarbete mellan personal, vårdnadshavare och olika kultursamfund främjar kontinuiteten i barnens och familjernas kulturarv och stöder barnens möjligheter att ge uttryck för sin egen kulturella bakgrund. I två- och flerspråkiga miljöer ska barnen uppmuntras att kommunicera med varandra.

Det finns barn i den småbarnspedagogiska verksamheten som pratar både **svenska och finska** som modersmål. Det är av stor betydelse för dessa tvåspråkiga barns språkliga utveckling och identitetsutveckling att båda språken får stöd och att barnen uppmuntras att använda dem.

Småbarnspedagogisk verksamhet för **teckenspråkiga barn** kan genomföras antingen i en separat grupp för teckenspråkiga eller i en blandad grupp, som består av teckenspråkiga barn och barn som använder talat språk. Teckenspråket kan vara barnets modersmål, första språk eller andra språk. Barnen som använder teckenspråk kan vara döva, hörselskadade eller hörande. Målet för småbarnspedagogiken för teckenspråkiga barn är att stöda och stärka barnens språkliga och kulturella identiteter genom att ge dem möjlighet att använda och tillägna sig det finlandssvenska eller finska teckenspråket i samarbete med vårdnadshavarna. Målet är också att förbättra barnens förmåga att komma till rätta i olika språkmiljöer samt stärka teckenförrådet och kunskaperna i det finlandssvenska eller finska teckenspråket.

I den småbarnspedagogiska verksamheten ska **barn med ett främmande språk som modersmål och flerspråkiga barn** få stöd för att utveckla sina språkkunskaper, sina språkliga och kulturella identiteter och sin självkänsla. Utvecklingen av barnens kunskaper i svenska eller finska ska främjas målinriktat och utgående från barnens behov och förutsättningar på alla områden som barnets språkliga kunskaper och färdigheter omfattar. Med hjälp av mångsidiga kommunikationssituationer och lärmiljöer ska barnen ges möjlighet att använda och tillägna sig svenska eller finska som andraspråk. Ett konkret språk och ett uttrycksförråd som används i vardagen ska vara utgångspunkten för att tillägna sig svenska eller finska. Förmågan att förstå och förmågan att producera språk ska knytas samman. På detta sätt lär sig barnet att göra iakttagelser och uttrycka sina tankar, känslor och åsikter på ett eget och för situationen lämpligt sätt. En del av barnen blir bekanta med den finländska kulturen och det svenska eller finska språket först då barnet börjar i småbarnspedagogiken. Småbarnspedagogiken stöder barnets integrering i det finländska samhället. Vårdnadshavarna ska få höra om den finländska småbarnspedagogikens mål, innehåll och metoder. Personalen ska diskutera familjens språkmiljö, språkval, flerspråkiga och kulturella identiteter samt utvecklingen och betydelsen av barnets modersmål – ett eller flera – med vårdnadshavarna.

I mån av möjlighet skapas även tillfällen där barnen kan använda och lära sig sitt eget eller sina egna modersmål. Det egna modersmålet och att lära sig svenska eller finska som andraspråk ligger till grund för barnets funktionella två- och flerspråkighet. Ansvaret för att upprätthålla och utveckla barnets modersmål – ett eller flera – och kultur ligger i första hand hos barnets familj. Vid behov används tolk i diskussion med vårdnadshavare för att garantera ömsesidig förståelse.

Småbarnspedagogik på två språk

I Kaskö ordnas tvåspråkig småbarnspedagogik. Syftet med småbarnspedagogisk verksamhet på två språk är att ta till vara barnens sensitiva period för tidig språkinläring genom att erbjuda barnen

en mångsidigare språkpedagogik än i vanliga fall. Barnen ska erbjudas tillfällen att tillägna sig språken och använda dem på ett aktivt och lekfullt sätt. Samtidigt läggs grunden för livslångt språklärande. Målet är att verksamheten i en flerspråkig miljö ska väcka barnens språkliga nyfikenhet och lust att experimentera. Olika kulturer möts också på ett naturligt sätt i den småbarnspedagogiska verksamheten som ordnas på detta sätt.

Småbarnspedagogik på två språk indelas i omfattande och mindre omfattande. I omfattande småbarnspedagogik på två språk är strävan att ge barnen färdigheter att komma till rätta i en två- eller flerspråkig miljö. I mindre omfattande småbarnspedagogik på två språk är målet att väcka barnens intresse och skapa en positiv attityd till språken.

Omfattande småbarnspedagogik på två språk

Tidigt fullständigt språkbud i de inhemska språken i småbarnspedagogiken

Språkbud på finska kan ordnas inom den svenskspråkiga småbarnspedagogiken och språkbud på svenska kan ordnas inom den finskspråkiga småbarnspedagogiken. Utöver det kan språkbud på samiska ordnas inom såväl den svensk- som den finskspråkiga småbarnspedagogiken. Tidigt fullständigt språkbud i de inhemska språken är ett program som börjar i småbarnspedagogiken och fortsätter genom hela den grundläggande utbildningen. Språket i småbarnspedagogiken, undervisningsspråket i förskolan och skolan och det andra inhemska språket eller samiska ska bilda en helhet. Småbarnspedagogiken ska huvudsakligen ske på språkbudsspråket. Utvecklingen av barnens modersmål – ett eller flera – ska stödas i samarbete med hemmen och vårdnadshavarna. Målet för verksamheten är att var och en i personalen konsekvent använder endast ett språk: antingen språkbudsspråket eller det språk som småbarnspedagogiken ordnas på. Barnen ska uppmuntras att använda språkbudsspråket, men de ska ha möjlighet att bli förstådda också på sitt modersmål. Målet är att barnen kan övergå till förskoleundervisning och vidare till grundläggande utbildning i form av språkbud.

Annan omfattande småbarnspedagogik på två språk

I annan omfattande småbarnspedagogik på två språk genomförs en del (minst 25 %) av verksamheten på något annat språk än de språk som fastställs i lagen om småbarnspedagogik. Språket i fråga kan vara modersmål för en del av barnen. Verksamheten ska planeras så att de olika språkgrupperna får tillräckligt stöd för sin språkutveckling. Det kan också finnas barn i gruppen, vars modersmål är något annat än de språk som används i småbarnspedagogiken. Anordnaren av småbarnspedagogik ska från fall till fall i samråd med vårdnadshavarna överväga när ett sådant arrangemang stöder barnets utveckling.

I småbarnspedagogik på två språk ska verksamheten planeras så att småbarnspedagogiken bildar en helhet, där bägge språken är närvarande och utvecklas gradvis som en följd av personalens språkbruk och barnens aktiviteter. I mån av möjlighet ska var och en i personalen använda endast ett av språken aktivt. Barnen ska ha möjlighet att bli förstådda även på sitt modersmål, då det är svenska eller finska. Barnen ska uppmuntras att använda de två språken inom verksamheten.

Målet är att barnen kan övergå till förskoleundervisning och grundläggande utbildning antingen på två språk eller på svenska eller finska.

Mindre omfattande småbarnspedagogik på två språk

Språkberikad småbarnspedagogik

Med språkberikad småbarnspedagogik avses här sådan småbarnspedagogik, där mindre än 25 % av verksamheten regelbundet och systematiskt ordnas på ett annat språk än de språk som fastställs i lagen om småbarnspedagogik. Målet är att stöda språkutvecklingen, motivera barnen och möjliggöra ett mångsidigare språkval. Målet kan också vara att övergå till språkberikad undervisning eller annan förskoleundervisning eller grundläggande utbildning på två språk eller till på annat sätt tidigare lagd språkundervisning.

Utvärdering och utveckling av verksamheten inom Kaskö småbarnspedagogik

Kaskö stads plan för småbarnspedagogik utvärderas årligen på våren via en enkät till föräldrarna och på hösten vid föräldrakvällen. Av barnen bes också i detta sammanhang tankar och åsikter om dagvårdsverksamheten. Personalen uppdaterar småbarnspedagogikens verksamhet kontinuerligt utgående från erhållen respons och en mera omfattande självbedömning görs på våren. Erhållna synpunkter och ändringar tillfogas planen för Kaskö stads småbarnspedagogik, som finns till påseende i daghemmet samt på Kaskö stads webbsidor. Responsen finns också utlagd på facebook-sidor. Planen för Kaskö stads småbarnspedagogik uppdateras årligen under höstterminen och tas till bildningsnämnden för godkännande årligen i januari.